

zeló oškodovanemu blagru — in jaz sem prepričan, da tudi hranilnica bode ozirala se na naše revne razmere.

Ob enem pa napotujem te vrstice na gosp. Kranjske poslance deželnega in državnega zbora, da bi tudi oni kot zastopniki deželnih inventarov ne prezrli skrbi za kmetijstvo in za obranjenje neogibno potrebnega kredita na stalna posestva.

Novomesto 10. januarija 1877.

Anton Ogulin.

Gospodarske novice.

* *Bolezin na krempljih kuretine, posebno puránov* je bila lansko jesen na nekaterih krajih Koroškega v istem času, ko je med govedi in prešiči razsajala bolezin na parkljih in v gobcu. Na kljunih puránov pa niso nič boleznega zapazili.

Živinozdravniška skušnja.

* *Še nekaj proti driski sesajočih telet.* Vzemi skozi tri dni frišne, čiste studenčnice, ki pa mora o zimskem času, da ni premrzlo, v živinskem hlevu pol ure prestat, pa je vlij vsak dan trikrat: zjutraj, opoldne in zvečer teletu pred sesanjem po en maslic tako v gobček, da jo požre, in prepričal se boš, da ti bo teliček, bodi-si manj ali več star, po tem zdravilu, ki ti ne vinarja stroškov ne prizadene, večidel pred četrtnim dnevom popolnoma ozdravil in zopet živo sesal. To sem večkrat skusil; naj skusijo še drugi!

Josip Zelen.

Šolske stvari.

Denarna kazen v prid ljudski šoli. *)

Pri odborovi seji slov. učit. društva govoril F. Stegnar.

§. 5. šolskega in učnega reda dné 20. avgusta leta 1870. se glasi: „Ako je uboštvo (šolskih otrok) dokazano in otroci iz šole ostajajo zato, ker nimajo oblačila, naj krajni šolski svet skrbi, da to potrebščino pripravijo tisti, katere veže postava.“

Kakor v Ljubljani, isto tako je na deželi, morda tu še več, dosta revnih družin, ki zaradi pomanjkanja revščine svojih otrok redno v šolo ne pošiljajo, niti jim ne kupujejo potrebnega šolskega orodja; taki otroci ne spolnujejo svoje dolžnosti do šole, kakor postava velevala. Dolžnost šolanja je po naših sedanjih zakonih splošna, in za vsacega, in kdor ne uboga, zadene ga ostrom postave. Revščine pa tudi oblast ne more preobladati niti premagati, zato je §. 5. uč. reda jako važna točka naše šolske postave, po tem namreč bi se imele odstraniti vse zapreke, da se povsod in brez izjeme more spolnovati dolžnost v šolo hoditi.

Misliti bi bilo, da z ozirom na te postavne določbe šolskih zamud zaradi revščine po ljudskih šolah ni, a vendar vsak učitelj in neučitelj vé dobro, da je ravno pomanjkanje obleke in potrebnega šolskega orodja dostikrat vzrok slabemu šolskemu obiskovanju in napredku, in da vkljub omenjeni postavni naredbi ne en reven otrok na deželi dosedaj ni rednejše v šolo mogel hoditi zaradi tega, da so mu drugi, to je tisti, katere veže postava, skrbeli za potrebno opravo. Sicer

dobro vemo, da je tu in tam že kako dobro in žrtvoljubno srce kupilo nekaterim otrokom obutve, obleke i. dr. A taki dobrotniki so tako redki, da je prejšnja izjava gledé večine šol po kmetih popolno opravičena, in da pojedine podpore tu ne moremo jemati v poštev, posebno ne, če imamo celo armado revčkov pred očmi, ki jih štejejo vse šolske občine na Kranjskem.

Kje je toraj iskati pomoči?

Menda ne sodimo napačno, ako pravimo, da je vsaka posamesna občina dolžna skrbeti za svoje reveže. Iz občinske blagajnice bilo bi toraj zajemati pomoči, kakor se dobiva tudi podpora onemoglim starčkom in zapuščenim sirotam; a vsaka srenja se revežev boji, in tujca pošiljajo od srenje do srenje, ako le morejo, spravijo ga v njegovo domovino. Navadno tudi srenje nimajo denarja v to na razpolaganje, povikšati občinske dohodke po nakladu na davke pa ni tako lahka stvar, ker se temu vsaka srenja krepko, a tudi ne brez vzroka, zoperstavlja, a občine tudi pri najboljši volji ne morejo s svojim imetjem gojiti toliko človekoljubja, da bi vse lačne v svoji občini nasitile, vse žejne napojile in nage oblekle. Isto tako in tudi še manj pa morejo skrbeti za tiste otroke, katere postava kliče, da bi jim napravljale obleko in zakladale jih s šolskim orodjem. — Kar srenje ne morejo storiti, to so po mestih tu in tam, na pr. pri nas v Ljubljani v roke vzela razna društva; napravljajo se veselice, h katerim se vabijo šolski prijatelji in mladino ljubje. Vse to je lepo, hvale in priznanja vredno, a to vse vendar le še bolje dokazuje, da je težavno izpeljati §. 5. šolskega in učiteljskega reda. — Po mestih se veliko stori za šolsko mladino, a kako je po selskih šolah? Kje jemati novcev za podporo ubogim otrokom? Postava je naložila dolžnost občinam, a odprla ni virov, kjer bi se zajemali dohodki za take namene. Ako se je v resnici hotelo revščini, ki vpliva na šolo, v okom priti, določiti bi se bil moral vsaj en gotov dohodek, in po mojem mnenji bi bil najboljši oni v §. 82. deželne šolske postave pod številom 3 določen.

Glasi se: „Izvanredni dohodki penzijskega zaklada so: 3. kazenski denarji, kateri se vplačujejo vsled kazenskih sodeb šolskih oblasti.“

1. Na tanko mi ni moč povedati, koliki so ti dohodki. Ako računamo za vsak okraj po 50 gold. kazenskega denarja, je od 11 okrajev okoli 600 gold. S to svoto pač ni penzijskemu fondu toliko pomagano, kakor bi bilo to šolstvu na korist. Ako pa na obresti od onih 600 gold. ozir jemljemo, potem je ta pripomoč penzijskemu fondu neznatna, mogoče pa tudi ne toliko potrebna, ker je fond po mojem mnenji že precej velik, troški pa ne veliki. Sicer se sliši, da je mnogo starih učiteljev, ki bodo kmalu šli v počitek; a dokler je pomanjkanje učiteljev, se ne bodo silili v pokoj, a tudi sami se ne bodo šoli odtegovali, dokler jim moči popolnoma ne odrekó. Zato menim, da penzijski fond ne bode tako hitro oslabil, in lahko se odpové dohodkom iz kazenskega denarja.

2. Velike važnosti bi bila ta preuredba, ker bi na deželi vsak sum izginil, da učitelji samo zaradi tega šolske zamude tako vestno zapisujejo in naznanjajo šolski gosposki, da jim več prihaja v penzijski fond. Nasledke denarnih šolskih kazni morajo učitelji najbolj čutiti, ker jih stranke večkrat napadajo in z debelimi psovkami pitajo. — Kaj pa stariši domá v pričo otrok o učitelju govoré, kako škodljivo to vpliva na šolsko disciplino, to se dá komaj misliti. Prva skrb merodajnih krogov morala bi biti, da se vsak sum odstrani, ki učitelja dela krivega, da zadene stranko kaka nezgoda zaradi prestopka šolskih postav. Tu naj bode omenjena tudi ta neprilichnost, da morajo občine same skrbeti

*) Sestavek ta je tudi zunaj učiteljskih krogov prevdarka vreden; zato ga iz „Učit. Tovarša“ vzamemo tudi v naš list.